

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ručení členů statutárního orgánu při úpadku korporace ve světle navrhované novely zákona o obchodních korporacích

Členství v orgánech obchodních korporací s sebou mimo dalšího nese také povinnosti a určitá rizika. Zákon o obchodních korporacích vymezuje podmínky[1], za nichž může osoba funkci člena orgánu (tedy i statutárního orgánu) obchodní korporace vykonávat. Kromě bezúhonnosti, zákazu konkurence a ustanovení o střetu zájmů, ukládá zákon o obchodních korporacích odkazem na občanský zákoník také povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

Obecně tak platí, že kdo přijme funkci člena voleného orgánu právnické osoby, je povinen tuto funkci vykonávat s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí.[2] Tato povinnost platí rovněž pro členy statutárního orgánu obchodní korporace. Občanský zákoník v citovaném ustanovení rovněž stanoví domněnku, dle níž jedná nedbale ten, kdo není takovéto péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce, nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky. Citované ustanovení[3] pak také zakládá ručení člena orgánu právnické osoby vůči věřiteli této právnické osoby za předpokladu, že člen porušil povinnost péče řádného hospodáře, čímž způsobil právnické osobě škodu a tuto nenahradil. Věřiteli pak ručí do výše, v jaké škodu nenahradil, pokud se věřitel nemůže domoci plnění na právnické osobě.

Zákon o obchodních korporacích

Speciální případ ručení je u členů statutárních orgánů obchodních korporací upraven v ustanovení § 68 zákona o obchodních korporacích, a to v souvislosti s prohlášením úpadku obchodní korporace. V tomto případě není rozsah ručení člena (resp. bývalého člena) statutárního orgánu omezen, ale ručí za splnění všech povinností obchodní korporace. Předpokladem je (i) rozhodnutí insolvenčního soudu, jímž bylo rozhodnuto o úpadku obchodní korporace; (ii) skutečnost, že člen jejího statutárního orgánu porušil povinnost péče řádného hospodáře tím, že ačkoliv věděl, nebo mohl a měl vědět, že právnická osoba je v hrozícím úpadku[4], neučinil za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné.[5] Návrh na zahájení řízení, jehož výsledkem bude rozhodnutí, které ručení člena statutárního orgánu vysloví, může podat (i) insolvenční správce; nebo (ii) věřitelé; tyto jsou tedy osobami aktivně věcně legitimovanými. Pasivně věcně legitimovanými jsou členové či bývalí členové upadnuvší obchodní korporace. Věcně příslušným soudem by ve smyslu ustanovení občanského soudního řádu měl být krajský soud, neboť do jeho působnosti tento předpis svěřuje rozhodování ve věcech zákonného ručení při porušení péče řádného hospodáře.[6] V rámci řízení o návrhu na „určení“ ručení člena statutárního orgánu dle § 68 zákona o obchodních korporacích tíží důkazní břemeno k prokázání, že nedošlo k porušení péče řádného hospodáře, právě žalovaného člena (bývalého člena) statutárního orgánu, ledaže by soud rozhodl, že to nelze po žalovaném spravedlivě žádat.[7] Návrhem na zahájení řízení se může žalobce domáhat jednak „určení“, že člen statutárního orgánu ručí za splnění povinností obchodní korporace, která je v úpadku. Je-li žalobcem věřitel obchodní korporace, může se současně domáhat také uložení povinnosti zaplatit jeho pohledávku (případně tento nárok uplatnit v návaznosti na výsledek řízení o návrhu na „určení“ ručení).

Navrhovaná novela

Vláda (zastoupená ministrem spravedlnosti) předložila Poslanecké sněmovně dne 13. června 2018 návrh zákona, kterým se mění zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. [458/2016](#) Sb., a další související zákony (Sněmovní tisk č. 207). První čtení návrhu proběhlo dne 6. března 2019 s tím, že byla stanovena 90 denní lhůta k projednání návrhu sněmovními výbory.

Navrhovaná novela počítá s tím, že by došlo ke zrušení ustanovení § 68 zákona o obchodních korporacích. Naproti tomu má nově být vloženo ustanovení § 66 nazvané „Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace“. [8] Dle navrhovaného znění tohoto ustanovení by nadále osobou aktivně věcně legitimovanou k podání návrhu byl toliko insolvenční správce, který by návrh mohl podat insolvenčnímu soudu až po té, kdy již bylo rozhodnuto o způsobu řešení úpadku, přičemž toto řízení by bylo považováno za incidenční spor dle insolvenčního zákona. Na základě tohoto návrhu by insolvenční soud rozhodoval o: (i) povinnosti člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce (včetně případného jiného prospěchu, který od obchodní korporace obdržel), a to zpětně až za období 2 let před zahájením insolvenčního řízení, pokud bylo insolvenční řízení zahájeno na návrh jiné osoby než dlužníka s tím, že není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích; (ii) pokud by byl prohlášen konkurs, mohl by insolvenční soud rozhodnout také, že člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; soud by při určení výše plnění přihlédl, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty. Insolvenční správce by měl dále povinnost podat návrh na zahájení řízení také v případě, že by tak rozhodl věřitelský výbor. Pokud by v takovém případě nebyly v majetkové podstatě dostatečné prostředky ke krytí nákladů tohoto řízení, mohl by správce podání návrhu podmínit složením zálohy ze strany věřitelů (v případě úspěchu insolvenčního správce v takovém řízení by pak věřitelé mohli poskytnutou zálohu uplatnit jako pohledávku za podstatou).

Důvodová zpráva

Z důvodové zprávy k navrhované novele se podává, že cílem navrhovaných změn je odstranění výkladových nejasností, odstranění nedůvodných rozdílů u jednotlivých skutkových podstat „úpadkových deliktů“ a zjednodušení a zefektivnění stávajícího řešení. Nadále má být možno řízení zahájit toliko k návrhu insolvenčního správce, který má nejlepší přehled pokud jde o stav upadnuvší korporace a současně je v kontaktu s věřiteli, s tím, že podněty mu mohou podávat i samotní věřitelé. Dále je pak insolvenční správce povinen reagovat na návrh věřitelského výboru. Nově má být řízení incidenčním sporem, což je odůvodněno požadavkem spravedlnosti tak, aby byl respektován princip poměrného uspokojování věřitelů a rovněž požadavkem procesní systematičnosti. Nadto by nová úprava měla dle důvodové zprávy odstranit stávající „přílišnou tvrdost“ vůči členům orgánů korporace. Inspirací pro navrhovanou úpravu je francouzský model tzv. žaloby na doplnění pasiv. Tento institut lze považovat za zvláštní případ odpovědnosti za škodu. Tedy i v tomto případě bude nutné splnění základních podmínek odpovědnosti (i) porušení povinnosti, (ii) vznik škody a (iii) příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody. Oproti řešení francouzskému by se částka inkasovaná od věřitelů měla dle nové úpravy stát součástí majetkové podstaty.

Závěrem

Jaký bude osud navrhované novely, by se mělo ukázat v průběhu následujících týdnů. Druhé čtení je zařazeno k projednání Poslaneckou sněmovnou na jednání, které se bude konat od 15. května 2019. Dojde-li ke schválení novely, pak budoucí praxe ukáže, zda cíle, jež si navrhovaná novela klade, dojdou skutečně svého naplnění v podobě spravedlivější úpravy odpovědnosti statutárních orgánů

upadnuvších korporací.

Kateřina Popelková

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

e-mail: wl@weinholdlegal.com

Tel.: +420 225 385 333

[1] § 46 zákona č. [90/2012](#) Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

[2] § 159 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Konkrétně § 159 odst. 3 občanského zákoníku.

[4] § 3 odst. 5 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, definuje hrozící úpadek: „O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.“

[5] Dle odst. 2 citovaného ustanovení se ručení neuplatní u členů (i bývalých), kteří byli do funkce prokazatelně ustaveni za účelem odvrácení úpadku nebo jiné nepříznivé hospodářské situace obchodní korporace a svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře.

[6] § 9 odst. 2 písm. p) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Citované ustanovení bylo vloženo na základě novely zákonem č. [296/2017](#) Sb., s účinností od 30. září 2017.

[7] § 52 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

[8] (1) Přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce

a) rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení, jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka; není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích, a

b) byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty.

(2) Insolvenční správce podá návrh podle odstavce 1 také tehdy, rozhodne-li o tom věřitelský výbor. Nejsou-li v majetkové podstatě peněžní prostředky potřebné ke krytí nákladů na podání návrhu a vedení řízení, může insolvenční správce podmínit podání návrhu nebo další pokračování v řízení tím,

aby mu věřitelé poskytli na úhradu těchto nákladů přiměřenou zálohu. Skončí-li řízení úspěchem insolvenčního správce, mohou věřitelé, kteří zálohu poskytli, požadovat její náhradu jako pohledávku za majetkovou podstatou.

(3) Řízení podle odstavce 1 je incidenčním sporem podle insolvenčního zákona. Insolvenční soud oznámí bez zbytečného odkladu své rozhodnutí soudu, který je oprávněn rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)